

פרוטוקול מס' 152
מישיבת ועדת הכספים

יום ב', כו' חשוון תשל"ה - 11.11.1974, שעה 10.00

נ כ ח ר :

חברי הועדה:

י. קרגמן - היו"ר
א. אפרת
י. בן-מאיר
י. בדר
י. גולן
ב.צ. חלפון
ש. לורנץ
א. מלמד
ע. פיינרמן
ד. קורן
נ. קצב
א. רונן
א. שוסטק

מוזמנים:

א. גפני - הממונה על התקציבים
א. דברת - יועץ שר האוצר
ד"ר ב. צוקרמן - מינהל הכנסות המדינה
ד. וינשל - מנכ"ל משרד השיכון
ר. טוויג - משרד השיכון
י. ארן - משרד המשפטים

מזכיר הועדה:

א. קירשנר

היועה"כ לועדה:

א.נ. פלוג

היועה"מ לועדה:

ד"ר ג. קיטרון

קצרנית:

מ. איזנברג

סדר-היום:

א. תכנית החירום הכלכלית (המשך הדיון);
ב. חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), תשל"ג-1973.

א. תכנית החירום הכלכלית (המ"ת)היו"ר י. קרגמן:

אני פותח את הישיבה.
 הסעיף הראשון בסדר-היום - המשך
 הדיון בתכנית החירום הכלכלית. בטרם אמסור רשות הדיבור למר גפני, שיביא
 פרטי התכנית, רצוני לומר לחברי הועדה כי יש בדעתי למנות ועדת משנה
 אד-הוק לבחינת הקריטריונים למחן הפצוי למיעוטי הכנסה ולמשפחות מרובות
 ילדים. הנכון הוא שנושא זה הוא בסמכותה של ועדת העבודה. אבל זה מכבר
 כתבנו מכתב לשר האוצר, שועדת הכספים המאשרת את התקציב, אינה יכולה
 להיות מחוץ לענין ולאשר הסכם חתום המובא לפנייה. לכן אמנה ועדת משנה של
 7 חברים שתבדוק את הנושא. ברור שועדה זו צריכה לסיים עבודתה תוך זמן
 קצר, כי תשלום הפצוי צריך להיות מידי. אני מבין שאין התנגדות להקמת
 ועדת משנה זו.

פה אחד אושרה הקמת ועדת משנה אד-הוק לבדיקת
 הקריטריונים למחן הפצוי למיעוטי הכנסה
 ולמשפחות מרובות ילדים.

היו"ר י. קרגמן:

כזכור במסגרת מסקנותיה והמלצותיה
 של הועדה בענין החברה לישראל המלצנו
 שנציגי הממשלה לא ישתתפו ביותר ממועצת מנהלים אחת או שתיים. שר האוצר ביקש
 למסור לועדה, שלאחר שיביא את הנושא לועדת השרים לעניני כלכלה - שהיא הגוף
 המוסמך להחליט בנושא זה - יביא לועדה עמדת הממשלה בנושא.

קבלתי חמישה מברקים מעיריית

אילת ובהם מחאה על התבטאויות של חברי הועדה. אינני חושב להגיב על מברקים
 אלה. הועדה לא קבלה החלטות בנושא זה. היא החליטה רק לדון במצב הכספי
 של העיריות. וחברי הועדה יכולים להתבטא כראות עיניהם. עדיין יש חופש הדיבור
 בארץ.

ד. קורן:

מחאות אלו נובעות מההשקפה שהכל
 צריך להטיל על הממשלה. אילו התושבים
 היו מבינים שהם צריכים לשלם כל מה שחתם עליו ראש העיר, לא היו מחאות.

רשות הדיבור למר גפני.

היו"ר י. קרגמן:

א. גפני:
 אעמוד על פרטי תכנית החירום הכלכלית,
 ובמסגרת זו אגיב על הערות שהושמעו
 על ידי חברי הועדה בישיבתה אתמול, הערות שהשמיעו לפני שראו פרטי התכנית.

חשוב לזכור שתכנית החירום הכלכלית

איננה רק פחות, צמצום הסובסידיות והעלאת המסים על דלק. לתכנית חירום
 כלכלית זו ארבעה יעדים:

א. צמצום הגרעון במאזן התשלומים

על ידי צמצום הייבוא, המרצת הייצוא והבטחת יבוא ההון הנחוץ;

ב. ריסון ביקושי היתר במשק לשם

הפחתת הלחצים האינפלציוניים ולשם תרומה לשיפור מאזן התשלומים;

ג. התאמת רמת החיים ואורח החיים

הפרטי והצבורי לתנאים המתחייבים מהמצב המשקי והבטחוני; ויצירת אוויר של
 חסכון, יעול והגברת הפריוד;

ד. הבטחת חלוקה צודקת של הנטל,

ומחן פיצוי נאות לשכבות מיעוטות ההכנסה, תוך המשך קידומן.

הצעד העיקרי שהוחלט עליו להשגת היעד הראשון הוא פייחוט רשמי של הלירה ל-6 לירות הדולר, שהוא פייחוט של 43% או, כפי שאמר אחד מחברי הוועדה, ייסוף של הדולר לעומת הלירה ב-43%, והפחתת היטל הבטחון ב-15%. השער ליבוא הוץ וכל השירותים ישחנה ב-43%, מ-4.20 ל"י ל-6 לירות; השער לסחורות נשתנה ב-22% מ-5.67 ל"י ל-6.90 ל"י; השער לייצוא על דולר פלט יהיה 7.30 לירות, כולול פעולות לקידום הייצוא 10 אגורות. כאשר עושים את החישוב של התמורה לערך דולר מוסף, היא מגיעה ל-18%. אנו נותנים את החוספת לקידום הייצוא ומעריכים שהייצוא יוכל לעמוד בזה לפחות עד לאחר תשלום תוספת היוקר של חודש יולי. ובודאי יהיה צורך לבדוק זאת מחדש לאור מה שיקרה במשק במשך שנה.

ש. לורנץ:

מה היה עד היום?

א. גפני:

6.04 לירות דולר פלט.

י. בן-מאיר:

לי אמרו אנשים שהם קבלו 6.30 לירות.

א. גפני:

השנה ניתן תמריץ לחלק מהייצוא, שאינו כולל ענפים רגטיבילים. למפעלים שהייצוא שלהם עלה על 50% מהמחזור, ניתן סכום של 25 אגורות לדולר כהלוואה עומדת עד שיוחלט על שער הדולר לייצוא.

י. בן-מאיר:

מה יהיה עכשיו?

א. גפני:

12.5 אגורות שולמו יהפכו למענק ו-12.5 אגורות יוקפאו ויישמרו כרזרבה במידה ותהיה החמרה בהוצאות של היצואנים בשנה הבאה מעל לתחזית.

א. רונן:

מתי ניתנו ה-12.5 אגורות?

א. גפני:

זהו מענק חד פעמי לפי הייצוא השנתי של 1973. אנו שמחים ששיטה זו התבטלה, כי לא היינו שבעו רצון ממנה.

אמצעי נוסף לשיפור מאזן התשלומים שהוחלט עליו הוא - הקדמת גביית היטל הבטחון והצמדתו למועד הקצבת המטבע. היום משלמים היטל הבטחון עם שחרור הסחורה. הקדמה זו של תשלום היטל הבטחון במספר חדשים תביא להלבדה נוספת על הייבוא. בו בזמן הוחלט להמשיך בהפקדה על ייבוא סחורות, הפקדה של 20% מערך הייבוא.

צעד נוסף, צעד אדמיניסטרטיבי - הוא - איסור ייבוא. יש בידי רשימה (היא תחולק מייד לחברי הוועדה) - של מוצרים שייבואם נאסר לששה חדשים, והבולט בהם הוא - מכוניות נוסעים.

י. בן-מאיר:

הרשימה כוללת רהיטים ונעלים?

א. גפני:

רק חלק מן הרהיטים.

ד"ר צוקרמן:

משרד המסחר והתעשייה חושב שהטלת איסור ייבוא על כל הרהיטים תביא להעלאת מחיר הרהיטים מחוצרת הארץ.

היו"ר י. קרגמן:

האם איסור הייבוא לא יגרום להעלאת מחירים של חוצרת הארץ מעבר למתחייב מהפייחות?

א. גפני:

הממשלה החליטה על איסור הייבוא גם מטעמים חנוכיים ומוסריים. לגבי המחירים, משרד המסחר והתעשייה הוציא צו המתיר העלאת מחירים עד 10%. נושאים שנבדקים היום בוועדת המחירים, ייבדקו גם בעתיד. אני מניח שבנושא המחירים תזמינו את שר המסחר והתעשייה. על מוצרי יבוא שנותרו בחנויות, אין לנו שליטה. עם זאת סביר להניח שהמוכרים מודעים להשפעתה של החכנית על ההכנסה הפנוי ועל הביקוש והם יזהרו בהעלאת מחירים. בדרך כלל אחרי ריצה מבוהלת לחנויות שורר קפאון מוחלט. אם ההכנסה הריאלית תקטן ב-200-300 לירות לחודש, יימצעו מקניית מוצרי מותרות. זה השיקול שהניע אותנו להטיל איסור

על היבוא. על הפרטים, אני מציע, שתשוחחו עם שר המסחר והתעשייה.

י. בן-מאיר: מדוע אין אוסרים יבוא מזון?

ד"ר צוקרמן: צריך להיות אזור בין ההשפעה הכלכלית של איסור היבוא ובין השפעות אחרות. מניעת יבוא של מוצרים מסויימים עלולה להביא להעלאת מחירי המוצרים המקומיים.

ע. פיינרמן: מדוע מתירים יבוא של מוצרי מזון כמו גבינות, קוויאר ושרימפס, דברים מנקרי עינים ומרגיזים, ואין שום סיכון שמניעת יבואם תביע להעלאת מחירים של מוצרים מקומיים. הוזמנתי למסיבה בביתו של חבר מימי הפלמ"ח, והכיבוד במסיבה זו היה על טהרת תוצרת חוץ - גבינות שוויצריות, שרימפס, קוויאר, וויסקי ועוד ועוד. היינו במסיבה 20 איש וכולנו יצאנו בהרגשה קשה.

מדוע לא יאסר יבוא אמבטיות וחרסינה?

היו"ר י. קרמני: ברשימת המוצרים שהוטל איסור על יבואם כלולות אמבטיות וחרסינות.

א. גפני: בנושא זה היה ויכוח בין המומחים של המשרדים. יש דברים שאין טעם לאסור יבואם, כי קל להבריחם ומהר. הגבלה יותר אפקטיבית מפיקוח היא - המחיר. אבל יחזק שאפשר להרחיב את רשימת המוצרים שאסור לייבאם. אני מציע שבנושא זה תשמעו את שר המסחר והתעשייה.

הצעד השלישי - העלאת מס נסיעות, עליו קבלתם אינפורמציה מלאה בישיבת אתמול.

הצעד הרביעי - העלאת מחיר הדלק. עד עכשו היה מבוסס מחיר הדלק על שער של 4.20 לירות, וזה אחד האבסורדים שמוצר יבוא זה שהשפעתו על מאזן החשלומום גדולה, מכרנו לפי שער של 4.20 לירות. המס היחיד מעבר למחיר זה היה בלו על בנזין למכוניות, שהסתכם ב-630 מליון לירות.

א. גפני: לא היה מס נוסף?

א. גפני: לא. למזוט ניתנה סובסדיה של 450 מליון לירות. הגענו למסקנה שאי אפשר להמשיך במצב זה. ולכן העלאה הגדולה במחיר הדלק, ההעלאה של 65% מ-4.20 לירות ל-6.90 לירות הדולר. צמצמנו את הסובסדיה למזוט ב-100 מליון לירות ונשארה סובסדיה של 350 מליון לירות. אבל זה מעבר לשער החדש. מזוט לחשמל העלינו מ-210 ל-450 לירות, ומזוט לתעשייה העלינו מ-210 ל-475 לירות. וכל זה נעשה משתי סיבות: האחת - לדרבן צמצום צריכת הדלק; השנייה - ספיגה במערכת המוניטרית והפיסקלית הכללית הפיחות חייב להיות מלווה בצעדי ספיגה מסויימים. ואמצעי הספיגה ההגיוני ביותר הוא - הדלק, כי הוא יביא גם לחסכון בשימוש בדלק.

ע. פיינרמן: מה מחיר הקירוסין?

א. גפני: 1.25 לירה הליטר; והסולר - 1.04 לירה הליטר. סך כל הספיגה הנוספת מהדלק תגיע למיליארד לירות; לעומת 300 מליון לירות מסים מדלק, יהיו עכשו 1,630,000,000 לירות. זה כולל היטל של 15% וגידול הבלו יחסית למחיר החדש.

א. דברת: צפויה התייקרות של הדלק מסיני שלא נלקחה בחשבון. בתחשיב זה אינה כלולה התייקרות הזיקוק והתייקרות הריבית שמשלמים על מלאי הדלק במטבע חוץ. כך שיש עוד 250 מליון לירות סובסידיות שהתקציב יצטרך לספוג.

א. גפני:

מחיר החשמל יועלה ב-10 אגורות לקילוטר-שעה פלט לכל סוגי הצריכה. ועצם העובדה שהעלאה זו שווה לכל סוגי הצריכה, יש בה תיקון העיוות של קיום תעריפים שונים לסוגי צריכה שונים. 8 אגורות מתוך העשר נובעות מהתייקרות המזוט והיתר - כיסוי גרעון של חברת החשמל, שלפני כן בקשנו עבורו סובסידיה. לפי הגנזה עם הממשלה, חובה על הממשלה לדאוג שחברת החשמל תוכל לחלק דוויזנד על ידי העלאת תעריפים, ואם לא ניתן על ידי העלאת תעריפים, על ידי העלאת הסובסידיה. אנו מציעים לכלול בתעריף זה את התייקרות המוכרת על ידינו. גם אחרי זה תצטרך חברת החשמל לייצל ולחסוך כדי להיות רווחית, כי לא הבאנו בחשבון מלוא התייקרות שהיא דורשת.

א. רונן:

מה ההגיון להשאיר סובסידיה של 350 מליון לירות למזוט?

א. גפני:

כאשר יש תהליך חריף ומהיר של עלייה במחיר בתהליך הדרגתי, כדי שהמשק יוכל להתאים עצמו. יקרנז את המזוט באוקטובר שעבר ובפברואר השנה. עכשו אנו מייקרים מחיר המזוט באופן תלול. אני חושב שצריך לבטל את הסובסידיה למזוט באופן הדרגתי, כדי שהמשק יוכל להתאים עצמו, ודבר זה אינו ניתן אלא בתהליך הדרגתי.

א. דברת:

ביטול הסובסידיה על מזוט בסך 350 מליון לירות היה מחיר העלאת מחיר

החשמל ב-2.5 אגורות נוספות.

א. גפני:

העלאת מחיר המים נובעת מעליית מחיר החשמל והדלק. לפני תכנית החירום הכלכלית הוסכם עם שר החקלאות להעלות מחיר המים בשיעור שיאפשר השאת הסובסידיה למים השנה באותו היקף. הוחלט להעלות מחיר המים לחקלאות מ-10.8 אגורות ל-25.6 אגורות; לתעשייה מ-22 ל-39.6 אגורות ולצריכה ביתית מ-20.7 ל-46.8 אגורות. היום הסובסידיה למים היא 90 מליון לירות. ואחרי העלאת המחירים תשאר אותה סובסידיה.

הצעד הרביעי - עידוד הקמת מפעלים והתארגנויות צבוריות לאיסוף פסולת והפיכתה לחמרי גלם במגמה לחסוך ייבוא חמרי גלם ולעודד טיפול מעמיק בנושא.

ש. לורנץ:

על איזו פסולת מדובר?

א. גפני:

בקבוקים, נייר ומוצרים אחרים. לגבי איסוף נייר קיימת היום פעולה וולנטרית מסויימת. בארצות-הברית הקימו בחי חרושת על בסיס עסקי למטרה זו. אנו מציעים לארגן גופים וולנטרים, כמו ארגוני נוער, שיראו באיסוף פסולת צו השעה. תוקם ועדה של הממשלה, ההסתדרות והמעסיקים שתבחן את הנושא.

להשגת היעד השני - ריסון ביקושי

היתר - הוחלט על מספר צעדים. הצעד הראשון - אי-העלאת הסובסידיות. לפניכם טבלת השוואה בה אתם יכולים לראות את המצב בפברואר 1974, המצב היום, והמצב לאחר העלאת המחירים.

הסובסידיה לסוכר בפברואר השנה

היתה 8% ממחירו, דהיינו 16 אגורות לקילו, והמחיר לצרכן היה 2 לירות לקילו. תוך 8 חודשים עלו מחירי הסוכר בשוק העולמי עלו כפי שעלו והסובסידיה הגיעה ל-350%. עלות הסוכר לנו היא 9 לירות לקילו, אבל זה המחיר הממוצע של הסוכר שיש במלאי ושל הסוכר שאנו קונים עכשו. עכשו אנו משלמים 10 לירות לקילו סוכר, ואנו גובים מהצרכן 2 לירות. אחרי ההחלטה נגבה מהצרכן 3 לירות ועדיין תישאר סובסידיה של 3 לירות לצרכן, אם המחיר הוא 9 לירות, וכאשר תחל מכירת הסוכר מהמלאי החדש, תגיע הסובסידיה לקילו סוכר ל-4 או 5 לירות.

מה היחס בין הסוכר שאנו מייבאים ובין הסוכר שאנו מייצרים?

א. אפרת:

א. גפני:

אנו מייבאים 190,000 טון סוכר, ואנו צורכים 25,000 טון מייצור מקומי. ברור שלאור השנויים בשוק העולמי, כדאיות הייצור המקומי נשתנתה לחלוטין.

ש. לורנץ:

כמה עולה לנו ייצור הסוכר בארץ?

א. גפני:

3300 לירות לטונה היה המחיר לפני הפיחות. נניח שהמחיר הוא 4000 לירות, ומחיר סוכר מיובא - בין 9000 ל-10,000 לירות הטונה.

מומחי משרד המסחר והתעשייה הציעו להעלות את הסוכר מעל ל-6 לירות הקילו. לא קבלנו הצעה זו, כי אנו חושבים שאת הפער של 3-4 לירות בעלות צריך לנסות לצמצם על ידי ייבוא סוכר חום וייבוא סוכר לזיקוק. זה יביא לחסכון במטבע חוץ ולניצול טוב יותר של פוטנציאל הייצור המקומי. נוסף לכך יש תקווה שאולי ייפסק טירוף עליית המחירים בעולם.

נ. קצב:

מהו אחוז הצריכה הביתית של הסוכר?

א. גפני:

25% וכל השאר התעשייה.

נ. קצב:

אפשר היה לקבוע שני מחירים.

א. גפני:

קביעת שני מחירים הייתה מביאה להברחת סוכר מהצריכה הביתית לתעשייה, כיצד אפשר היה לפקח על כך? אני מדגיש, שעדיין הסובסידיה לסוכר היא 50%.

שמך מיוצר בעיקרו מפולי סויה. ופולי הסויה היו בשער של 4.20 לירות. רוב מוצרי המזון המסובסדים היו בשער של 5.67 לירות, והשמך בשער של 4.20 לירות. עתה יחושב מחיר השמן לפי שער של 6.90 לירות, ועדיין הסובסידיה במחיר השמן לצרכן היא 54%.

י. בן-מאיר:

אפשר להגיד שהצרכן מקבל שמן בחצי-חינם.

א. גפני:

ביום ששי הצרכן שילם רק רבע ממחיר השמן והאוצר שילם שלושה רבעים. הוא הדין לגבי מרגרינה, כי השמן והמרגרינה צמודים.

י. גולד:

מדוע העלאת מחיר המרגרינה גדולה יותר מהעלאת מחיר החמאה?

א. גפני:

כי העלאה לא נעשתה לפי השימוש, אלא לפי העלות.

ש. לורנץ:

מה ההגיון בכך שסוכר ייקרתם פי שלוש ושמן, שהסובסידיה הניתנת

לנ גדולה יותר, ייקרתם פחות?

א. גפני:

השיקול שלנו היה, עד כמה אפשר לייקר מוצרים לפי חיוניותם. היות ומחיר השמן היה לפי שער של 4.20 לירות, הקפיצה בעלות היחה בשער של 65%. ואילו העלייה במחיר הסוכר היא בהתאם למחירי השוק העולמי. חשבנו שצריך לפעול בהדרגה. ייקור השמן ב-150% נראה לנו מספיק דרסטי. וברור שאי-פעם נצטרך להמשיך לטפל בשמן.

צודקים חברי הועדה שאמרו שעדיין

הסובסידיות הן 2,5 מיליארד לירות וסכום זה הוא פי 2.5 מהסכום שהיה בתקציב המקורי של השנה שהיה 925 מליון לירות. לפני שהוחלט על צעד זה היו שיחות פנימיות באוצר ובממשלה וחשבנו שלקראת התקציב הבא נצטרך לצמצם את הסובסידיות באופן רציני. כאשר ראינו שהסכום יגדל ל-3,5 מיליארד לירות, חשבנו שאנו צריכים לצמצם את הסובסידיות ב-2 מיליארד לירות. וזה היה כבד מאוד. כאשר בוצע הפיחות, וסכום הסובסידיות גדל ל-5 מיליארד לירות - - -

איך אתם מגיעים ל-5 מיליארד לירות?

ד. קורן:

א. גפני:

בעמ' 2 של החמר המונח לפניכם מופיע
החשבון המפורט.

א. אפרת:

סכום זה הוא סכום משוער לשנת 1975
והוא איננו קודש-קודשים.

א. גפני:

זה אומדן לשנת 1975 על פי המחירים היום.
ואני חושב שזה אומדן מינימום. נכון
שעלולים לחול שנויים, ומה שבטוח הוא מה שאנו משלמים החודש. אבל כפי שאמרתי
אני חושב שזה אומדן מינימום לקראת שנת 1975.

מתוך 5 מיליארד לירות הסובסידיה
למצרך אחד, לסוכר, היא 1,4 מיליארד לירות' הסובסידיה לשמן - 800 מליון
לירות ולמספוא 800 מליון לירות. אלה הם 3 הסעיפים הכבדים.

י. בן-מאיר:

גם היום הסובסידיה לסוכר ולשמן
עולה על מיליארד לירות. החדהמה
שאחזה בי כאשר ראיתי מספר זה, אחזה בכל עקרת בית כאשר קמה בבקר יום א'
לאחר הפיחות וראתה שהכל התייקר.

א. גפני:

אם לא יהיה שיפור במצב, לקראת אפריל
נצטרך לשקול מה עושים.
עד כאן לגבי הסובסידיות.

הצעד השני להשגת היעד של ריסון
הביקוש, לשם הפחתת הלחצים האינפלציוניים ולתרומה לשיפור מאזן התשלומים
הוא ההחלטה על המשך הקפאת הבנייה.

י. בן-מאיר:

שמעתי שאין מקפידים על צו הקפאת
הבנייה לגבי בניית צבור ולגבי

האוניברסיטאות.

ד. קורן:

האם שקלתם אפשרות של הנהגת קיצוב
לגבי מספר מוצרים? האם במצב זה
לא כדאי לחלק לחם, סוכר ושמן חינם ובקיצוב?

א. גפני:

כאשר יש קיצוב נוצר שוק שחור ורווחי
ספסרים. אני אישית מתנגד לקיצוב

אלא כאשר אין ברירה.

היו"ר י. קרגמן:

כל עוד אין בלוקדה וניתן לייבא,
אין מקום לקיצוב. הנהגת קיצוב עלולה
להחזיר אותנו לתקופת הקיצוב בשנותיה הראשונות של המדינה. רעיון הקיצוב
של מר דב יוסף היה רעיון טוב. אבל בסופו של דבר התפתח שוק שחור שהגיע
לממדים איומים.

א. גפני:

בד בבד עם ההחלטה על אי-העלאת
הסובסידיות וייקור המוצרים הוחלט
על מתן פצוי לשכבות מיעוטות ההכנסה ומשפחות מרובות ילדים. סכומי הפיצוי
עליהם החליטה הממשלה - 100 לירות למשפחה של 4 נפשות ממקבלי הסעד, 50
לירות לילד ו-50 לירות לזוג זקנים - הם מקדמה בלבד. כאשר יקבע הפצוי,
תופחת המקדמה.

יש עמי אינפורמציה נוספת בעניין זה:
יועמה נערה של הבטוח הלאומי וההסתדרות, שתפקידה לבחון גובה הפצוי. אתמול
הציע ההסתדרות שתינתן מקדמה לילד הראשון והשני. הממשלה לא כללה בין מקבלי
המקדמה ילד ראשון ושני של השכירים.

י. בן-מאיר:

על חשלום זה חל מס הכנסה מלא.

א. גפני:

אם יש דבר שאסור לסגת ממנו בהתמודדות
על תכנית החירום הכלכלית, זה עניין
הפצוי. הממשלה אמרה שהיא מוכנה לשלם פיצוי מלא למיעוטי הכנסה. לגבי ילד
ראשון ושני נתנו מחצית הפצוי שנחנו לילד השלישי ומעלה. ביולי נתנו 8 לירות

לירות לילד ממ"י ו-4 לירות לילד הראשון והשני. הצענו להסתדרות לתת מקדמה של מחצית הפצוי לילד הראשון והשני של שכירים בשביל החדשים נובמבר-דצמבר. ההסתדרות צריכה לתת תשובתה להצעה זו. הממשלה רואה ענין הפצוי לילד הראשון והשני חלק אינטגרלי של הסיכום כולו. אם חשולם מקדמה בעד הילד הראשון והשני, הדבר יהיה קשור בתוספת היוקר.

א. אפרת:
על הפצוי לילד הראשון והשני משלמים מס הכנסה. אתה יודע כמה ישאר אחרי תשלום מס הכנסה? - 3 לירות לילד.

א. גפני:
אתה יודע בכמה מסתכם סכום של 3 לירות לכל ילד לגבי כל האוכלוסיה? על כל פנים הפצוי לילד הראשון והשני אינו סוציאלי, כי הוא ניתן גם לאוכלוסיה שאינה נזקקת. אבל יחד עם עיקור תוספת היוקר סביר לתת פצוי עבור הילד הראשון והשני.

זה כמה חדשים מונחת על שולחננו הצעה להחיל מס הכנסה על משפחות מרובות ילדים בדרך של הגדלת הניכוי.

י. בן-מאיר: הועדה החליטה להתנגד להצעה זו.

א. גפני:
זו גישה לא סוציאלית. אם לי יש רק שלושה ילדים, מדוע אני צריך לקבל פצוי?

י. בן-מאיר: ומה על עידוד הילודה?

א. גפני:
נפריד ביין עידוד הילודה וביין פצוי על התייקרות.

במסגרת התכנית החליטה הממשלה לפעול בכנסת למען החלת מס הכנסה על תוספת ממ"י בדרך של הגדלת הניכוי.

כתנאי הכרחי מלווה את הפיחות אנו רואים את הקיצוץ בתקציב המדינה. לשנה הבאה יוגש תקציב מקוצץ באופן ריאלי בממדים ניכרים לעומת תקציב השנה. לגבי תקציב השנה החליטה הממשלה לקצץ חצי מיליארד לירות.

י. בן-מאיר: כולל בטחון?

א. גפני:
כולל פיחות ומשהו בבטחון. אני נגיש לממשלה הצעת ספיגה. אנו חושבים שכשם שכל משפחה נאלצת לספוג חלק מההתייקרות, כך גם הממשלה צריכה לספוג חלק מההתייקרות. ולא ניתן מלא ההתייקרות הנובעת מהפיחות; כך שבאופן ריאלי אנו מקווים להגיע לקיצוץ של מיליארד לירות. כל זה יובא לפני הועדה.

הממשלה החליטה להקים ועדה לבדיקת העיוותים במס הכנסה ובמערכת המיסוי, מתוך מגמה להגיע לרפורמה במערכת המיסוי. הכוונה לקצוב לוועדה זו תקופה של 3-4 חדשים להגשת המלצותיה.

להשגת היעד של חלוקה צודקת של הנטל נתקבלו מספר החלטות להכביד את הנטל על בעלי היכולת.

י. בן-מאיר:
אני תומך בתכנית החירום הכלכלית. אני רואה נקודת התורפה העיקרית, פסיכולוגית ומוראלית, בכך שהממשלה לא הראתה דוגמה בקיצוץ התקציב. הממשלה הולכת בדרך הקלה של קיצוץ בתקציב הבטחון, ואינה מקצצת בשומן - ולא בבשר - באש"ל, בהוצאות של השרים, סגני השרים - - -

ד. קורן: של הרבנים הראשיים.

י. בן-מאיר:
של הרבנים הראשיים ושל שופטיו בית-המשפט העליון. אפילו מדובר בסכומים לא גדולים - ואינני משלה את עצמי שהמדובר במליונים - יש לכך משמעות.

א. גפני:

נתקבלו החלטות בענין זה. הן מפורטות בעמ' 7 של חכנית החירום

הכלכלית המונחת לפניכם. בין היתר נתקבלו ההחלטות הבאות:

א. מוסדות ממשלה וציבור לא ישלחו

משלחות לחו"ל עד לסוף שנת התקציב הנוכחית;

ב. יצומצם מספר היוצאים מטעם הממשלה

לניהול משא ומתן עם ממשלות או גופים בינלאומיים;

ג. תבוטלנה השתלמויות של עובדי מדינה

בחו"ל עד לסוף שנת התקציב הנוכחית.

שמעתי שהיום יצאו שני שרים לחו"ל.

א. שוסטק:

א. גפני:

השר גד יעקבי יצא למגבית ולבונדס. השר צדוק יצא למגבית באנגליה, וידוע

לי אישית שהוא מאד לא רצה בזה.

השר רפאל יצא לוועידת המזרחי.

י. בן-מאיר:

ש. לורנץ:

אחרי כל הזעזועים אנו ממשיכים לעוות את המשק על ידי הסובסידיות. לא רק

שלא הורדנו את הסובסידיות, אלא הן עלו ממיליארד עד 2,5 מיליארד לירות.

במצב זה איננו יכולים לדעת מהו המחיר של שום דבר. לדוגמה, אני שאלתי

מה מחירו של סוכר מייצור מקומי, והתשובה הייתה 4000 לירות הטונה. אם אצרף

למחיר זה את הסובסידיה לחשמל ומים, ברור שהמחיר יעלה. המשק מעוות בגלל

הסובסידיות. אך זה רק צד אחד של המטבע השני. הצד השני של המטבע הוא

העיוות הסוציאלי הנגרם על ידי הסובסידיות. אם אתה נותן סובסידיה של 50%

לסוכר, אתה נותן אותה לכולם, גם לאלה שאינם נזקקים. אילו ניתנה הסובסידיה

לוצרר במקום למצרר, אפשר היה להקטיף את הסובסידיות. אני שואל: מדוע אינכם

חושבים לעלות על דרך המלך בנושא זה? מדוע אינכם חושבים להמיר את הסובסידיה

למצרר בסובסידיה למצרר?

שאלתי השניה - כמה שערים לייצוא

ישארו אחרי ההחלטה על תכנית החירום הכלכלית?

לקצץ בתקציב המדינה בצורה ממשית

ולא בצורה פיקטיבית אפשר רק על ידי קיצוץ במספר הפקידים. מר גפני אמר

שיקצצו בשירותים. אבל אי אפשר לקצץ לא במספר המורים, לא במספר השוטרים

ולא במספר האחיות. לכן לקצץ אפשר רק במספר הפקידים. ראש עיריית אילת

אמר שבעיריית אילת יש 40% פקידים מיותרים. יש מקומות שבהם האחוז גבוה

יותר. אילו אפשר היה לקצץ 30% מ-100,000 פקידים, אפשר היה להגיע לחסכון

של 30 מיליון לירות בתקציב. מדוע לא תבדקו נושא זה?

י. גולץ:

אני מבין שייקור הדלק מטרתו להביא

לחסכון בצריכת הדלק. אני מחפש את

החסכון ואינני מוצא אותו. שירותי התחבורה הצבורית לא יחסכו בדלק. עובדי

המדינה המקבלים השתתפות בהחזקת הרכב, לא יחסכו בדלק, כי קראנו שהממשלה

תעלה את השתתפות בהחזקת הרכב. אלה המקבלים השתתפות בהחזקת הרכב מהמפעלים,

גם הם יקבלו העלאה ולא יחסכו בדלק. אני שואל, איפה החסכון בדלק?

א. רונן:

אני מבין שהכנת מבצע תכנית החירום

הכלכלי הייתה כרוכה במאמץ גדול ואי

אפשר היה להכין את הכל. אבל אני חושב שהיינו חוסכים זמן רב אילו חלק

נכבד מההסכרים ששמענו היום, היינו מקבלים בכתב.

ברצוני לשאול מספר שאלות, שאינני

מבקש תשובה עליהן היום:

א. קראתי שאתם מצפים להקטנת הגרעון

במאזן התשלומים ב-750 מיליון לירות. עקב תכנית החירום הכלכלית. איך הגעתם

לכך שייקור הייבוא ב-18% יביא לחסכון בסכום שצויין?

ב. אני שומע שאחר-עלית מדד יוקר

המחיה ב-17% חרד רמת החיים ב-4-5%. איך הגעתם לתחזית של ירידה של 4-5%

ברמת החיים אחרי עליית המדד ב-17%?

ג. למה הכוונה במס הון נטו? מה

אתם חושבים לעשות באופן קונקרטי בענין זה?

ד. מה הוחלט קונקרטי בקשר להלוואות

פיתוח? מה יהיה שיעור הריבית על הלוואות פיתוח?

ה. קראתי שמר שטסל אמר שלא יוטל

מס על הפרשי הצמדה. אני מבין שיש התחייבויות שאי אפשר לבטל אותן
רטרואקטיבית, אם כי עכשו אנו מבטלים שורה שלמה של התחייבויות. אבל אם
אין רוצים לבטל התחייבויות, אפשר לקבוע שמכאן ואילך יוטל מס של 25% על כל
הפרשי הצמדה על אגרות חוב הנובעים מעליית המדד. גם אז תהיה זו ההשקעה
הכי טובה.

י. בן-מאיר:

אני מציע שלא לפטול מייד שאלתו
האחרונה של חבר הכנסת רונן. אפשר

לקבוע שהפרשי הצמדה מעל ל-30% דינם כדין ריבית ויוחל עליהם מס. זה דבר
מרחיק לכת, אבל אפשר לדון בו.

מדוע לא נאסר יבוא גומי לעיסה

בסכום של 4 מליון דולר?

א. גפני:

לשאלתו של חבר הכנסת לורנץ לגבי
הסובסידיות, אנו בהחלט תושבים לעלות

על דרך המלך. השאלה היא מידת הכובד הכרוכה בכך. אנו מצמצמים עכשו את
הסובסידיות ב-2,5 מיליארד לירות. עוד תבוא השאלה, אם להשאיר מחירי מוצרם
אלה מוקפאים או להתאימם לתנודות בשוק העולמי. מה שנעשה עכשו הוא דרסטי
עד גבול האפשר.

ברור שישארו כמה שערים לייצוא.

השער לחיירות יהיה 6 לירות. בממשלה נחקבלה החלטה שלגבי נושא החיירות
יהיה בירור עם שר החיירות; היום תיערך פגישה עם שר החיירות בנושא זה.
בזמנו היתה החלטת ממשלה שהתמריץ לענף המלונאות יהיה כתמריץ לתעשייה,
שמלכתחילה היה שונוי ביניהם; התמריץ לתעשייה היה 1.84 ל"י והתמריץ לענף
המלונאות - 1.15 ל"י. התייר יקבל תוספת של 43% תמורת דולר בעקבות
שונוי השער. רק שלישי מהוצאות התייר היתה למלון. לגבי הוצאות אחרות - מסעדות
וטלולים - הוא יקבל תוספת רצינית של תמריץ ותהיה התייקרות מסויימת של
השירותים, אבל לא בגובה השנוי בשער. לכן יש מקום להעלות מחירי המלונאות.
נשמע את דעת שר החיירות בנושא והיום יחלט.

לגבי הייצוא התעשייתי והחקלאי נשארה

אותה שיטה. לפי קבוצות הערך המוסף ובהתאמה ל-1.30 ל"י שהזכרתי ייקבעו כל
השערים. אבל השער לערך המוסף לתעשייה ולחקלאות יהיה שר אחד.

אשר לקיצוץ ממשי בחקציב, לדעתי

קיצוץ של מיליארד לירות בחקציב הרגיל, כפי שעשינו וקיצוץ נוסף של חצי
מיליארד לירות - זו לדעתי הדרך הטובה ביותר להורדת ה"שומן"; כי כאשר יש
למשרדים פחות כסף, הם מוציאים פחות על דברים פחות חשובים; נוסעים פחות
ומבזבזים פחות, כי הם חייבים לתת חשובה לבעיות החשובות. נכון שהדבר
אינו עונה על בעיית כוח האדם. אבל לא הייתי מדבר על אבטלה סמויה של עשרות
אלפים או אלפים רבים של עובדים. אפילו בחקציב האלטרנטיבי שהגישה סיעת
הליכוד, הוצע לצמצם מספר עובדי המדינה ב-4000 איש, צמצום שיביא לחסכון
של 100 מליון לירות. אינני מזלזל ב-100 מליון לירות. אבל אני חושב שהממשלה
היתה עושה שגיאה אילו במסגרת תכנית זו היתה מחליטה על צמצום מספר העובדים
ב-1000-2000 איש. קיימת החלטה על הקפאת מספר העובדים. כל הנושא הקצת חלק
משלב ג'. במסגרת הטיפול בנושא היעול והפריור, ראש הממשלה עומד על כך
שהיה טיפול בנושא זה גם בשירותים הצבוריים. אולם בטרם מתחילים בטיפול
בנושא זה, צריך להחליט על מספר צעדים שיאפשרו טיפול זה. דבר זה כרוך
בבעיות בתחום הפנסיה, ההסבה המקצועית והעברת עובדים. אם יוחלט על צעדים
שיאפשרו העברת עובדים, אפשר יהיה לדבר על צמצומים. במצב הנוכחי אפשר לדבר
על הקפאה, כי מורים צריך, אחיות צריך ושוטרים צריך.

ש. לורנץ:

אני דברתי על 100,000 פקידים במדינה,
בהסחדרות ובעירויות.

א. גפני:

זו בעייה שאפשר לטפל בה טיפול כולל עם תמריצים לעבודה, עם מבנה שכר ומסים ועם מבנה מערכת פנסיה. בלי תנאים אלה, לא יפטרו עובדים.

לשאלתו של חבר הכנסת גולן לגבי חסכון בצריכת הדלק, בתכנית כפי שהוצגה, חלק מהחייקרות הדלק - 25% - ינוכה מהתמורה שתנתן לפקידים הנדרשים וינוכה גם לאלה הזכאים לכך במסגרת עסקית. אני אחד מהמערערים על כך. אני חושב שצריך לדרוש ספיגה גדולה יותר. אנו מעלים את הנושא לבירור באוצר, ולא אצטער עם ועדת הכספים תובעת ספיגה גדולה יותר.

א. דברת:

לשאלותיו של חבר הכנסת רוני, בעניין הדלק אדאג שיכינו דף של פירוט החישובים וכל מה שמונח ברקע. אשר להזרמה, הן של התקציב והן של הסקטור הצבורי, יש בידינו אומדנים ארעיים. אנו בודקים אותם בשיתוף פעולה עם בנק ישראל. וברגע שתסתיים ה בדיקה, יועמדו לרשותך. אינני רוצה להפיץ נתונים שאנו בעצמנו יודעים את ארעיותם.

אשר לאומדן של ירידה בצריכה בשעור של 5%, אומדן זה נעשה בדרך של חישוב במסגרת התקציב הלאומי. הבדיקה נעשתה על ידי הערכת ההשפעה של המסים והספיגה על ההכנסה הפנויה, ובהנחות מסויימות לגבי החסכון, גזרנו את ירידת הצריכה הנובעת מכך. אנו עסוקים בהכנת טיוטת התקציב הלאומי. אנו מחילים בשלבי מגע עם בנק ישראל. ועם הגשת הצעת התקציב נגיש גם את התקציב הלאומי. אם תרצה לעיין בנתונים שלנו, אין שום סיבה למה לא תוכל לעשות זאת. אבל הנתונים עדיין פנימיים, ופורמלית איננו מפיצים אותם. הוא הדין לגבי אומדן החסכון ביבוא ואומדן הגידול ביצוא. הערכה שלנו מבוססת על בסיס ההנחה של ייצוא תהיה רווחיות סבירה שתדרבן את היצואנים לבצע את הייצוא האפשרי; האטה בביקושים אחרים יעמידו לרשות המשק והיצואנים מספיק כוח אדם וגורמי ייצור אחרים על מנת להגיע לאופטימום בגידול הייצוא, וההנחה היא שהייצוא יגדל ב-1974 ב-4% יותר מאשר גדל אשתקד. קשה להצין על התזה של 4% ולא 5%, אבל זוהי דרך החישוב. גם השנה קצב הגידול של הייצוא הוא הרבה יותר מהיר מאשר חשבנו.

י. בן-מאיר:

גם של נפח הייצוא?

א. דברת: כן. נפח הייצוא גדול בהרבה מכפי שחשבנו.

אם כי אינני מגיש עכשו תקציב לאומי, הייתי רוצה לומר בשנים שלוש משפטיים מה המגמות העיקריות המסתמנות בטיוטת התקציב הלאומי. מגמה ברורה כבר בהערכת המפתחות שלנו לשנת 1974 ובודאי בתחזית לשנת 1975 היא, שקצב הגידול של הפעילות המשקית יואט במידה משמעותית ביותר ולא יכול להיות אחרת. כי אם אנו מדברים על ירידה בצריכה - וכבר השנה הגענו לכמעט לאי-גידול בצריכה לעומת גידול של 8-9% בצריכה לנפש ב-1973 עך המלחמה - יביא הדבר להאטה בפעילות המשק.

חבר הכנסת קורן גרס שאין לפגוע בתקציב הפיתוח. אבל אנו באוצר משוכנעים שאין דרך להאיט קצב הפעילות הכלכלית של המשק ולשמור על קצב גידול ההשקעות. לכן אנו מניחים שקצב ההשקעות בשנה הבאה יואט.

אשר לצריכה הצבורית, אנו נוקטים מדיניות של ריסון, והדבר בא לידי בטוי בגידול האטי של הצריכה הצבורית בשעור של 1%, לפני הקיצוץ בתקציב.

א. גפני:

לפי טיוטת התקציב הלאומי מדובר על ירידה של הצריכה הצבורית

במינוס 1%.

א. דברת:

הגברת הייצוא והאטה היבוא בהכרח יביאו לאי גידול בתוצר הלאומי הגלתי. קשה לקבוע סדר גודל אבל אנו מדברים על 3% עד 5%.

אשר למצב התעסוקה, אינני חוזה שתהליך זה יביא לאבטלה המונית. אבל אין ספק שנצא ממצב של תעסוקת-יתר. המאמץ יהיה

מכוון לכך שלא נחרוג מעבר לנקודה של העסוקת יתו לאבטלה כאשר מואט קצב הפעילות, קצב פיטורי עובדים מפגור בשנה הראשונה, דבר הפוגע בפדיון. לכן אני חושב שיש להחליט לא תהיה חריגה משמעותית מהנקודה של העסוקה מלאה. אבל אין ספק שהמגמה היא האטה בכל, כולל האטה בתעסוקה, ויש להעריך לכך.

ד"ר צוקרמן:

לשאלתו של חבר הכנסת רונן לגבי מס הון נטו - העקרון הוא שזה מס שצריך להחליף מס רכוש ומס רכש וצריך להיות מוטל על כלל ההון של אדם, למעט התחייבויות. זהו מס שנתי ולא מס חד-פעמי. האוצר בדק אפשרות של הטלת מס זה זה מכבר. הכוונה בהחלטת הממשלה האחרונה היא להכנס לבדיקה מפורטת של אפשרות הביצוע של מס כזה. ולאחר שתסיים הבדיקה, יוחל בהכנות להטלתו.

א. אפרת:

אדוני היושב-ראש, דיון זה בועדה יסתיים באישור התכנית?

היו"ר י. קרגמן:

הועדה לא נתבקשה לאשר את התכנית. הועדה צריכה לאשר את הצווים שהובאו לפנייה.

לפניה.

א. אפרת:

את דעתי על התכנית הבעתי אתמול. אני גורס שיש לערוך רביזיה לגבי המחירים של 6-7 מצרכים בסיסיים. אינני גורס שבתכנית זו צריך לכלול עיקור תוספת היוקר.

א. גפני:

לפי החלטת הממשלה, עד 20 בנובמבר יוחלט על שנוי בתנאי ההלוואות המוכוונות לפיתוח באזור המרכז. השנוי המוסכם על דעת שר המסחר והתעשייה - כפוף לבירור הפרטים - הוא ששער הריבית הקיים, שהועלה לפני זמן קצר, והועמד על 12% יהיה קיים עד עליית המדד ל-20% ומ-20% יהיה צמוד ויצורף.

א. אפרת:

לגבי הלוואות שינתנו בעתיד?

א. גפני:

כן. מוצע דבר נוסף, שחשוב להבין את הניואנס שבו. לגבי השיכון לא מוצעת הצמדה, אלא מוצע שהחזיר החדשי של המשתכנים יותאם פעם בשנה לשכר הממוצע במשק; הקרן לא תגדל, אבל אורך החקופה יקטן. זוג צעיר שקבל הלוואה של 50,000 לירות, ומשלם 200 לירות לחדש, אם באפריל הבא מדד השכר יעלה ב-10 אחוז, ישלם 220 לירות לחדש. סכום הקרן לא יגדל, הריבית לא תשתנה, אבל הוא יסיים להחזיר הלוואה יותר מוקדם.

א. דברת:

אשר להצעה להטיל מס על הפרשי הצמדה על אגרות חוב - הנושא נדון ונשמל, והוחלט שלא לעשות זאת בגלל 4 נימוקים: האחד - אין זה בא בחשבון לעשות משהו הפוגע בהתחייבויות שלנו לגבי העבר; השני - אין זה בא בחשבון שהממשלה לא תעמוד בהתחייבויותיה לגבי אגרות חוב שהוצאה בעבר; אשר לעתיד, למעשה אין ריבית בהצמדה זו; זוהי תמורה לאבדן ערך הכסף; הצמדה זו רק מגינה על החוסך מפני הפסד הנובע מהאינפלציה. ברגע שאחה לוקח את זה מהחוסך, יש סכנה שיפגע החסכון. ואחד הדברים הגדולים במדינה הוא רמת החסכון הגבוהה. הנימוק הרביעי - זה צעד סופגני, במידה וזה נוגע לאגרות חוב המגיעות לפדיון. באופן מייד, אין הדבר תורם לספיגת כספים לממשלה.

א. רונן:

ציינת ארבעה נימוקים נגד. האם אפשר לשמוע שלושה נימוקים בעד?

א. דברת:

נשמעו דיעות, שלמען שוויון חלוקת הנטל יש לקחת מהחוסכים - - -

א. גפני:

אף על פי שחלק גדול מהחוסכים הם מקבלי שכר.

א. אפרת:

האם אתם מסכימים שמהפרשי ההצמדה על אגרות חוב תעוקר ההתייקרות

הנובעת מהפחות ומביטול הסובסידיות?

א. דברת:

התשובה היא - לא, והנימוק הכלכלי לתשובה הוא, שאין דומה האחד לשני, אלא למראית עין בלבד. עיקור כלשהו של ההצמדה יפגע בחוסך ויוריד ערך החסכון שלו. לגבי תוספת היוקר, אלה הטוענים שצריך לעקר חלק מתוספת היוקר, אינם טוענים זאת מפני שיש חטא בקיום רמת החיים של השכר. הטענה היא אחרת; לגבי חלק מהשכירים מטרת המדיניות היא להוריד רמת החיים; ואנו משוכנעים - וזה הנימוק העיקרי - שעל ידי תשלום תוספת יוקר על התייקרות הנובעת ממסים ממשלתיים וממחירי חו"ל, שאינם מלווה בהגדלת הרווחיות של היצרנים, אתה משנה את חלוקת ההכנסה, דבר שאינו מדאיג אותי, אבל מה שחשוב יותר - אתה בהכרח דוחף את היצרנים - שאתה כופה עליהם תשלום תוספת היוקר - להעלות את המחירים, ויוצא שכרם של מקבלי תוספת היוקר בנושא זה בהפסדם.

היו"ר י. קרגמן:

אני האיש שהצעתי מעל במת הכנסת להטיל מס על הפרשי ההצמדה על אגרות חוב. והוסבר לי שאנו צריכים לגייס על ידי מלוות אלה 4-5 מיליארד לירות. זה חסכון וולנטרי. אם יטילו מס על הפרשי הצמדה, האם אתה ואני נשקיע חסכוניותנו באגרות חוב?

י. בן-מאיר:

עיקור חלק מהפרשי ההצמדה על אגרות חוב היה תורם תרומה חשובה להסכמת ההסתדרות לעקר חלק מתוספת היוקר.

א. גפני:

דעתי האישית היא, שאילו אפשר היה להבחין בין מחזיקי אגרות עד גובה מסויים, נניח עד 50,000-100,000 לירות, ובין מחזיקי אגרות בסכומים גבוהים, היה בהחלט מקום לעשות זאת. יש סכנה שהטלת מס על הפרשי הצמדה של אגרות חוב תפגע בחסכון של מיליארדים לירות בתקציב המדינה.

היו"ר י. קרגמן:

בזמנו הטלנו מס רווחי הון על מכירת מניות וטענו נגדנו שהרסנו את הבורסה.

ש. לורנץ:

מדוע תרחיק לעבר? לפני מספר חדשים הרענו את הנאי אגרות החוב, והפסיקו לקנותן.

היו"ר י. קרגמן:

סיימנו את הדיון בנושא זה.

ב. חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), תשל"ג-1973היו"ר י. קרגמן:

אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום - חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות

של רוכשי דירות), תשל"ג-1973.

סיימנו את הדיון בהצעת חוק זו בישיבה הקודמת. שתי שאלות נותרו פתוחות, ומשרד השיכון נחבקש להשיב עליהן: האחת - הצמדת הפסדים שמשלם הקונה לקבלן; השנייה - האם ניתן לבטח רוכשי דירות שחתמו על חוזה רכישה לפני כניסת חוק זה לתקפו.

ד. וינשל:

אני מצטער על הטעות. אני חשבתי שהשאלות הן: א) תחולה רטרואקטיבית של החוק; ב) הצעתו של חבר הכנסת שחל להוסיף את המלים "הפסקת בנייה באופן בלתי סביר". לגבי השאלה הראשונה נדמה לי שהדיעה הייתה שאין מקום לרטרואקטיביות בעניין זה. לגבי הצעתו של חבר הכנסת שחל, התשובה היא שלא ניתן לבטח בפוליסה הפסקת בנייה באופן בלתי סביר. המבטח רוצה שתוגדר תקופת הזמן. לגבי הפסקת בנייה באופן בלתי סביר, אי אפשר לחשב פרמיית הבטוח. ובית המשפט לא יוכל לומר למה התכוון המחוקק כאשר אמר "בלתי סביר". מקרה כזה אי אפשר לבטח או שדמי הבטוח יהיו גבוהים מאוד. לכן אנו מציעים שלא להכניס הפסקת בנייה באופן בלתי סביר.

מטרת חוק זה היא לתת ביטוח מינימלי לגבי בטוח רכב קיים ביטוח סיכוני צד שלישי. אין מכריחים כל אדם לבטח רכבו ביטוח מקיף. יש ביטוח מינימום. כאן מוצע ביטוח מינימום.

שבמקרה של פשיטת רגל, יקבל הקונה את הכסף ששילם לקבלן.

אשר לחחולה רטרואקטיבית של החוק, איננו מקימים גוף שחייב לבטח. מה יקרה אם קבלת תתם חוזה עם קונה ואף חברת ביטוח לא תרצה לבטח אותו; תיווצר כאן כאילו עבירה על החוק. אבל הקבלן לא יוכל להתגבר על כך, כי אף מבטח אינו רוצה לבטח אותו. אילו היינו מקימים חברת בטוח שחייבת לבטח כל הקבלנים, היה הדבר שונה. אבל איננו מקימים חברה כזאת. בעתיד קבלן שחברת ביטוח אינה רוצה לבטח אותו, לא יוכל לחחוט חוזה עם צרכן. לגבי העבר אי אפשר לעשות זאת. לכן לא ניתן לקבוע תחולה רטרואקטיבית.

היו"ר י. קרגמן:

מי שקונה דירה עכשו, החוק יחול עליו. והקבלן יהיה חייב לבטח אותו.

נ. קצב:

ומי שעשה זאת לפני שנה?

א. אפרת:

לפני שנה לא היה חוק.

ד. וינשל:

אי אפשר להחיל את החוק רטרואקטיבית. מה נעשה אם אף חברת ביטוח לא תרצה לבטח את הקבלן שעשה חוזה לפני שנה? זה עלול להביא לפשיטות רגל של קבלנים.

היו"ר י. קרגמן:

מה לגבי ההצמדה?

ד. וינשל:

לא ביררתי.

ר. טוויג:

ועדת שרון קבעה שבשלב זה איננה רוצה להביא בחשבון הצמדה.

היו"ר י. קרגמן:

אני מציע שנמליץ שהבטיח יכלול הצמדת כספי רוכש הדירה.

י. ארן:

וולנטרית?

היו"ר י. קרגמן:

כן. תהיה זו המלצה לקונה הדירה שיבטח הצמדת כספו אפילו חמורת תשלום.

ש. לורנץ:

במקרה זה יפה הכלל - תפסת מרובה לא תפסת. כל הטבה נוספת אינה כדאית, יחולו על הקונה.

כי היא תגרום להוצאות גדולות, שממילא

י. ארן:

הוזמנתי לפגישה עם שר המשפטים וחברי הכנסת שחל וזכין בעניין חוק זה. לקריאה שניה ושלישית עד לאחר פגישה זו.

הייתי מבקש שהועדה תעכב את הבאת החוק

היו"ר י. קרגמן:

אנו סיימנו את הדיון. אני מציע שנאשר את הצעת החוק, ואם בפגישה זו יגיעו להסכם על הכנסת תיקונים בחוק, נכניס אותם לחוק.

ד"ר קטרון:

אולי הסיכום יהיה שמסיימים את הדיון כפוף לשניים אלה:
א. תיקונים שיקבעו בפגישה עם

שר המשפטים, יוכנסו להצעת החוק.

ב. יוכנסו התיקונים שהוחלט עליהם

בדיון קודם, והם:

א. בשם החוק במקום "תשל"ג 1973"

יבוא: "חשל"ה-1974";

ב. בסעיף 2(2) ביקש מרכז הקבלנים

להוסיף "או בתאגיד מיסודו של ארגון המעסיקים היציג בענף הבניה". אף אחד לא יהיה מוכן לקחת על עצמו אישור חאגיד שאחר כך לא יעמוד בהתחייבות שלו. לכן אי אפשר לקבל הצעה זו. והועדה החליטה שייכתב: או בתאגיד אחר

ואשר לענין זה המפקח על הביטוח. משום מה לא היחה בענין זה התיעצות
ום המפקח על הביטוח. אני מבקש לאפשר לנו לקיים התיעצות זו.

בסעיף 4 ביקשה הועדה להוסיף: "רשאי
ית המשפט להורות לרשם הקבלנים לפסול אותו לרישום בפנקס, ואם נרשם - לבטל את
ישומו, הכל לתקופה שיקבע בית המשפט. אולם הועדה לא החליטה על העונש.

אני מציע לכתוב 6 חדשים מאסר או אפרת:
או 100,000 לירות קנס.

הצעת חבר הכנסת אפרת נתקבלה

אני מציע שנאשר את הצעת החוק ד"ר י. קרגמן:
בתיקונים שהחלטנו עליהם, ואשר
ורטו על ידי ד"ר קטרוך; ואם לאחר הפגישה עם שר המשפטים, יציע שר
משפטים תיקונים נוספים שיש בהם שיפור החוק, נקבל אותם ברצון.

הצעת היושב-ראש ח"כ קרגמן נתקבלה

הישיבה נעולה. ד"ר י. קרגמן:

הישיבה ננעלה בשעה 13.00